

Bruxelles, den 2.12.2020
COM(2020) 710 final

**MEDDELELSE FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET, RÅDET,
DET EUROPÆISKE ØKONOMISKE OG SOCIALE UDVALG OG
REGIONSUDVALGET**

Digitalisering af retsvæsenet i Den Europæiske Union

En værktøjskasse fuld af muligheder

{SWD(2020) 540 final}

1. INDLEDNING

Adgang til domstolsprøvelse og fremme af samarbejdet mellem medlemsstaterne er blandt hovedmålene i EU's område med frihed, sikkerhed og retfærdighed, der er forankret i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde¹. Chartret om grundlæggende rettigheder garanterer i artikel 47 retten til effektive retsmidler og til en retfærdig rettergang². Effektive retssystemer er også afgørende for det indre markeds funktion og en forudsætning for økonomisk vækst. Adgangen til domstolsprøvelse skal bevares og holde trit med forandringerne, herunder den digitale omstilling, der påvirker alle aspekter af vores liv.

I det seneste årti har Kommissionen og medlemsstaterne erkendt behovet for effektive retssystemer og har taget en række initiativer, der har givet positive resultater med hensyn til digitalisering af retsvæsenet. Der ligger dog stadig et stort arbejde forude. Ud over de umiddelbare sundhedsmæssige og økonomiske konsekvenser har covid-19-krisen desuden skabt en bredere vifte af udfordringer, også for retssystemerne i Unionen og i dennes nabolande.

På den ene side har covid-19-pandemien understreget EU's behov for at fremskynde de nationale reformer for at digitalisere retsvæsenets behandling af sager, parternes og advokaternes udveksling af oplysninger og dokumenter og fortsat let adgang til domstolene for alle³. Dette har således givet yderligere impuls til medlemsstaternes bestræbelser på at gøre bedst mulig brug af informations- og kommunikationsteknologier (IKT) i deres retssystemer. På den anden side har den betydelige indvirkning på de nationale retssystemers funktion også skadet EU's grænseoverskridende retlige samarbejde, hvilket i mange tilfælde har ført til forsinkelser og betydelige hindringer for enkeltpersoners og virksomheders adgang til domstolene⁴.

Covid-19-krisen har således understreget behovet for at styrke retssystemets modstandsdygtighed i hele EU. Det har også understreget betydningen af et forstærket samarbejde med Unionens internationale partnere og fremme af bedste praksis også på dette politikområde. Dette udgør et vigtigt element i et samfund baseret på europæiske værdier og af en mere modstandsdygtig økonomi.

I sine politiske retningslinjer⁵ påtog Europa-Kommissionens formand sig at sikre, at Europa bliver "mere ambitiøs" ved at udnytte den digitale tidsalders muligheder inden for sikre og

¹ Artikel 67 i TEUF.

² Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, EUT C 326 af 26.10.2012, s. 391.

³ Se rapporten om retsstatssituationen for 2020 — Retsstatssituationen i Den Europæiske Union (COM(2020) 580 final).

⁴ For at få et overblik over de udfordringer, som de nationale retssystemer står over for i forbindelse med covid-19-krisen, indsamlede Kommissionen oplysninger om dens virkninger og nationale beredskabsforanstaltninger:

https://e-justice.europa.eu/content_impact_of_the_covid19_virus_on_the_justice_field-37147-en.do.

Eksempelvis er det i forbindelse med den europæiske arrestordre, selv om ingen medlemsstater generelt har suspenderet fuldbyrdelsen af overgivelser, i nogle tilfælde blevet umuligt at overføre den eftersøgte til den udstedende stat, hovedsagelig på grund af rejserestriktioner og flyaflysninger. Muligheden for at gennemføre hver overførsel er blevet vurderet i hvert enkelt tilfælde. Overførsler via landtransport (f.eks. mellem nabostater) har generelt fortsat fundet sted, medmindre grænserne er lukket.

⁵ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/political-guidelines-next-commission_da.pdf.

etiske grænser. Den seneste *strategiske fremsynsrapport for 2020*⁶ anerkender den afgørende betydning af den digitale omstilling af offentlige forvaltninger og retssystemer i hele EU. Omstillingen bør fungere for alle, sætte mennesker først og skabe nye muligheder for forskellige interessenter. Den bør derfor omfatte en bred vifte af emner.

Det Europæiske Råd⁷ og Europa-Parlamentet⁸ har begge anerkendt digitaliseringens afgørende rolle med hensyn til at hjælpe med at genstarte og modernisere EU's økonomi efter covid-19-krisen.

I strategien for sikkerhedsunionen fra juli 2020 forpligtede Kommissionen sig til at træffe foranstaltninger til at sikre, at retshåndhævende og retlige aktører bedre kan tilpasse sig ny teknologi, navnlig ved at få adgang til nye værktøjer, erhverve nye færdigheder og udvikle alternative efterforskningsteknikker⁹.

Rådets konklusioner om *Adgang til domstolene og tilsvarende organer — udnyttelse af digitaliseringens muligheder*¹⁰ af 13. oktober 2020 indeholdt konkrete forslag til gensidig styrkelse af politikker vedrørende effektiv adgang til domstolsprøvelse og digitalisering.

På denne baggrund er det afgørende, at EU bringer digitaliseringen af retsvæsenet op i fuldt tempo. Selv om der allerede er gjort meget, ligger der stadig et stort arbejde forude både på nationalt og europæisk plan for yderligere at styrke retssystemernes modstandsdygtighed og øge deres kapacitet til at arbejde online. Kommissionens erfaringer med e-forvaltning er, at digital omstilling er et aspekt af de strukturelle reformer af retssystemerne, som bør have en positiv indvirkning på systemerne. Som led i sådanne reformer skal processerne og udformningen af de systemer, der støtter dem, altid udvikles med tanke på borgerne og erhvervslivet.

Med henblik på at høste det fulde udbytte af digitale teknologier i retssager har denne meddelelse således to formål: på nationalt plan sigter den mod yderligere at støtte medlemsstaterne i at gå videre med deres nationale retssystemer hen imod den digitale tidsalder ved at styrke samarbejdet og den digitale udbredelse af de forskellige nationale retslige myndigheder til fuld til gavn for borgere og virksomheder, og på europæisk plan sigter den mod yderligere at forbedre det grænseoverskridende retlige samarbejde mellem kompetente myndigheder. Dette vil navnlig vedrøre yderligere digitalisering af offentlige retstjenester, fremme af brugen af sikker fjernkommunikationsteknologi af høj kvalitet (videokonferencer), lette sammenkoblingen af nationale databaser og registre og fremme brugen af sikre elektroniske transmissionskanaler mellem kompetente myndigheder.

I denne meddelelse udstikkes en ny tilgang til digitalisering af retsvæsenet baseret på en "værktøjskasse" – et omfattende sæt retlige, finansielle og IT-relaterede instrumenter, der skal anvendes af de forskellige aktører i vores retssystemer afhængigt af deres behov.

⁶ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/new-push-european-democracy/strategic-foresight/2020-strategic-foresight-report_en.

⁷ *A roadmap for recovery – towards a more resilient, sustainable and fair Europe*, godkendt den 23. april 2020.

⁸ Beslutning af 17. april 2020 om en EU-koordineret indsats til bekæmpelse af covid-19-pandemien og dens konsekvenser.

⁹ KOM(2020) 605 endelig

¹⁰ EUT C 342I af 14.10.2020, s. 1.

Udformningen og gennemførelsen af digitaliseringen af retsvæsenet skal sikre fuld respekt for de grundlæggende rettigheder som forankret i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder¹¹. Denne tilgang vil således *de facto* sikre, at alle i vores Union kan gøre fuld brug af nye eller supplerende digitale værktøjer på retsområdet. Det er derfor vigtigt at sikre, at personer med handicap og børn også har reel adgang til domstolsprøvelse på lige fod med andre¹². Sikkerhedshensyn i udformningen og udbredelsen af digitale løsninger på det retlige område er afgørende for at fremme udbredelsen heraf og opbygge borgernes tillid. Ved at forbedre adgangen til domstolsprøvelse vil digitaliseringen desuden bidrage til at styrke retsstatsprincippet i EU.

2. UDFORDRINGER FOR RETSSYSTEMERNE I DEN DIGITALE TIDSALDER

Der er forskellige iboende udfordringer for og forskelle mellem medlemsstaterne. Hvert år siden 2013 har Kommissionen offentliggjort en EU-resultattavle for retlige anliggender¹³, der viser et øjebliksbillede, også med hensyn til digitalisering af retssystemerne i medlemsstaterne, f.eks. med hensyn til onlineadgang til domme eller indgivelse af stævninger og opfølgning online. I to nylige undersøgelser analyseres brugen af innovative teknologier¹⁴ og det særlige spørgsmål om digital strafferet¹⁵.

Kommissionen har foretaget en tilbundsgående analyse og fremlægger en kortlægning af digitaliseringen af retsvæsenet i alle medlemsstater i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene¹⁶, der ledsager denne meddelelse. Det viser, at der er sket forskellige niveauer af fremskridt i medlemsstaterne.

For eksempel:

- Enkeltpersoner kan få adgang til en elektronisk filversion af deres verserende sager i 10 medlemsstater i alle former for civilretlige procedurer.
- Inden for strafferetten kan ofre få adgang til en elektronisk fil i syv medlemsstater og tiltalte i ni.
- Bevismateriale kan kun indgives til en domstol i digitalt format i forbindelse med alle former for straffesager i 13 medlemsstater.
- Inden for civil- og handelsret er digitalt bevismateriale tilladt i alle typer sager i 10 medlemsstater.

¹¹ Såsom retten til beskyttelse af personoplysninger, retten til en retfærdig rettergang og retfærdige retsmidler, herunder for personer uden adgang til digitale værktøjer eller som ikke har forudsætninger for at bruge dem, og under hensyntagen til situationen for ældre og marginaliserede personer.

¹² Som anført i artikel 13 i FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som EU og alle medlemsstaterne er part i.

¹³ https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/eu-justice-scoreboard_en.

¹⁴ *Undersøgelse af brugen af innovative teknologier på det retlige område*
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁵ *Grænseoverskridende digital strafferet*
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/e38795b5-f633-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁶ SWD(2020) 540.

Samlet set viser resultaterne et meget varieret landskab i de forskellige medlemsstater. EU's resultattavle for retsområdet og kortlægningen viser, at en yderligere digitalisering kan gavne mange retsområder.

Med visse undtagelser¹⁷ udgør registre og databaser et område, hvor der har været et langsomt digitaliseringstempo. Enkeltpersoner, virksomheder og praktiserende jurister har alle vanskeligt ved at få adgang til de oplysninger, de har ret til. I mange tilfælde er en sådan adgang ikke tilgængelig online, hvilket *de facto* resulterer i ineffektivitet i en række forhold.

En anden problemstilling i EU's retlige anliggender er den vedvarende anvendelse af papirdokumenter, som fortsat dominerer i nationale og grænseoverskridende retssager. EU's retlige procedurer kræver udveksling af oplysninger mellem de kompetente nationale myndigheder, hvilket ofte indebærer brug af standardiserede formularer eller store mængder data. Den nuværende EU-lovgivning fastsætter imidlertid ikke mediet eller detaljerede regler for sådanne overførsler. Som følge heraf er størstedelen af kommunikationen fortsat papirbaseret, hvilket skaber ineffektivitet i grænseoverskridende udvekslinger (hovedsagelig med hensyn til hastighed, pålidelighed, sporbarhed og omkostninger), besværliggør enkeltpersoners og virksomheders adgang til oplysninger og forsinker udvekslingen mellem medlemsstaternes myndigheder.

Manglende planlægning og koordinering har ført til, at der er blevet skabt en række forskellige nationale IT-værktøjer, hvilket har ført til udfordringer med hensyn til at opnå hurtig grænseoverskridende interoperabilitet. Dette har ført til øget anvendelse af papirdokumenter på nationalt plan. For at løse dette problem har medlemsstaterne, samtidig med at de beskytter de investeringer, der allerede er foretaget, undersøgt forskellige tilgange til digitalisering af det grænseoverskridende retlige samarbejde. Disse bestræbelser fandt hovedsagelig sted som frivillige initiativer mellem medlemsstaterne, sammenslutninger af praktiserende jurister og Kommissionen. Dette samarbejde har skabt en række effektive værktøjer (navnlig e-CODEX¹⁸), men medlemsstaterne har endnu ikke gjort konsekvent brug af disse løsninger.

For effektivt at støtte de relevante medlemsstaters myndigheder i bekæmpelsen af grænseoverskridende kriminalitet har EU's agenturer og organer for retlige og indre anliggender (RIA) identificeret behovet for at styrke deres kapacitet til digitalt samarbejde¹⁹. De har stået over for en række udfordringer, såsom mangel på avanceret digital infrastruktur, en pålidelig kommunikationskanal og de nødvendige applikationer til udveksling af bevismateriale mellem nationale myndigheder og mellem disse myndigheder og EU's agenturer og organer. Det er derfor afgørende, at agenturer og organer såsom EU's Agentur for Strafferetligt Samarbejde (Eurojust), Den Europæiske Anklagemyndighed (EPPO), Det Europæiske Kontor for Bekæmpelse af Svig (OLAF) og Den Europæiske Unions Agentur for Retshåndhævelsessamarbejde (Europol) når til enighed om en fælles tilgang, der sikrer et gnidningsløst og sikkert samarbejde med medlemsstaterne, samtidig med at de gældende retlige rammer overholdes, navnlig for så vidt angår beskyttelse af personoplysninger.

¹⁷ Som f.eks. digitalisering af medlemsstaternes selskabsregistre, der er sammenkoblet via registersammenkoblingssystemet — se afsnit 3.4 i denne meddelelse.

¹⁸ e-justice-kommunikation via onlinedataudveksling.

¹⁹ Som led i undersøgelsen om digital strafferet (se fodnote 29) leverede bl.a. de følgende RIA-agenturer og -organer input: Eurojust, Europol og EPPO.

Sammenfattende er det vigtigt, at EU og medlemsstaterne overvinder disse hindringer for at gøre adgang til domstolene til en integreret del af Europas digitale årti. Dette vedrører alle aktører i retssystemet.

3. EN VÆRKTØJSKASSE TIL DIGITALISERING AF RETSVÆSENET

I denne meddelelse foreslås en værktøjskasse til digitalisering af retsvæsenet med henblik på at tackle de udfordringer, der er identificeret ovenfor, og bringe retsvæsenet fremad på det digitale område. Kommissionen foreslår en tilgang, der tager hensyn til medlemsstaternes forskellige nationale forhold, nationale kompetencer og fuldt ud overholder subsidiaritetsprincippet og proportionalitetsprincippet. For at opnå et fuldt udbygget område med frihed, sikkerhed og retfærdighed er det samtidig vigtigt, at alle medlemsstater arbejder på at mindske de eksisterende digitaliseringskløfter, opsplitningen mellem de nationale retssystemer og på at udnytte de muligheder, der er til rådighed under de relevante EU-finansieringsmekanismer.

Værktøjerne i den foreslåede værktøjskasse kategoriseres bredt som følger:

1. **Finansiell støtte til medlemsstaterne** for at udnytte potentialet for at skabe langsigtede virkninger.
2. **Lovgivningsinitiativer** med henblik på at fastsætte kravene til digitalisering for at fremme bedre adgang til domstolsprøvelse og forbedret grænseoverskridende samarbejde, herunder inden for kunstig intelligens.
3. **It-værktøjer**, som kan udbygges på kort til mellemlang sigt og anvendes i alle medlemsstater. Det er vigtigt, at eksisterende og nye it-værktøjer som standard er interoperable, tilgængelige for personer med handicap, brugercentrerede, hurtige, sikre, pålidelige, robuste og datadrevne²⁰, samt at de sikrer privatlivets fred, databeskyttelse og gennemsigtighed.
4. **Fremme af nationale koordinerings- og overvågningsinstrumenter**, som vil muliggøre regelmæssig overvågning, koordinering, evaluering og udveksling af erfaringer og god praksis.

Værktøjskassen omfatter bindende og ikke-bindende foranstaltninger. Obligatorisk digitalisering forekommer nødvendig, f.eks. i forbindelse med procedurer for grænseoverskridende retligt samarbejde, for at muliggøre effektiv og hurtig grænseoverskridende kommunikation. Andre redskaber, som måske ikke er bindende, omfatter muligheder for informationsudveksling og udveksling af god praksis.

Enhver foranstaltning vedrørende digitalisering af retsvæsenet skal gennemføres under fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder, såsom retten til beskyttelse af personoplysninger, retten til en retfærdig rettergang og til effektive retsmidler samt proportionalitets- og subsidiaritetsprincippet.

Desuden skal digitaliseringsprocessen tage fuldt hensyn til de dårligt stillede gruppers behov. Digitale teknologier bliver stadig mere brugervenlige og tilgængelige for et stort flertal uanset alder, uddannelsesniveau og tilgængelighed for personer med handicap. Samtidig skal institutionelle, organisatoriske og tekniske foranstaltninger sikre fuld adgang til domstolsprøvelse for dårligt stillede grupper og personer, der befinder sig i en sårbar situation, såsom børn eller ældre, som kan mangle de nødvendige midler eller digitale

²⁰ Anvendelse af stadigt stigende mængder tilgængelige data i overensstemmelse med den europæiske datastrategi, der er skitseret i Kommissionens meddelelse *Den europæiske datastrategi* (COM (2020)66 final).

færdigheder. Ofre for kriminalitet bør også kunne nyde godt af digitale værktøjer i overensstemmelse med hvert offers særlige behov.

Retten til en retfærdig rettergang og effektive retsmidler skal garanteres. Navnlig i straffesager i et digitalt miljø bør der drages omsorg for at undgå ethvert indgreb i retten til forsvar, herunder retten til adgang til advokatbistand og retten til adgang til materielle beviser. På samme måde skal der i civile retssager sikres ligestilling mellem parterne.

3.1. Finansiell støtte til medlemsstaterne

Udvikling af passende IT-systemer til brug på det retlige område kræver tid og, hvad der er endnu vigtigere, ressourcer. En omfattende strategi for at tackle digitaliseringen af retsvæsenet i EU skal derfor omfatte **adgang til finansiering**.

Digitaliseringen af retssystemerne, udbredelsen af eksisterende digitale løsninger og indførelsen af nye kræver betydelige investeringer i infrastruktur, udformning, gennemførelse, vedligeholdelse og uddannelse²¹. For at opnå et tilstrækkeligt tempo i forandringerne er der behov for en dobbelt tilgang:

- finansiell støtte til medlemsstaterne til at påbegynde den reelle digitale omstilling af deres retssystemer samt
- støtte til gennemførelse af EU-dækkende initiativer.

Alle disponible midler bør anvendes til at støtte overgangen til et digitalt retsvæsen, herunder de nye samhørighedspolitiske instrumenter, de nye programmer for "retlige anliggender" og "et digitalt Europa" samt genopretnings- og resiliensfaciliteten.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten har reelt til formål at støtte de nationale investeringer og reformer, der er afgørende for en holdbar genopretning²². Derfor understregede Kommissionen under fremlæggelsen af en vejledning, der skulle hjælpe medlemsstaterne med at forberede og præsentere deres genopretnings- og resiliensplaner for gennemførelsen af Genopretnings- og resiliensfaciliteten, at den digitale omstilling af retsvæsenet er et af de områder, hvor medlemsstaterne i høj grad opfordres til at fokusere på reformer og investeringer²³. Nationale initiativer i denne henseende kan medregnes i målet om 20 % digitale udgifter under genopretnings- og resiliensfaciliteten med henblik på at realisere et "Europa klar til den digitale tidsalder".

I det **nye forslag til samhørighedspolitik for 2021-2027** anerkender Kommissionen det brede behov for digitalisering og styrker forbindelsen til de landespecifikke anbefalinger inden for rammerne af det europæiske semester, som har udpeget digitaliseringen af retsvæsenet som en prioritet for nogle medlemsstater siden 2016²⁴. Medlemsstaterne bør derfor udnytte mulighederne i den nye programmeringsperiode bedst muligt, navnlig inden

²¹ Uddannelse af retsvæsenets aktører i digitale værktøjer og teknologier behandles i Kommissionens meddelelse *Sikring af retfærdighed i EU — strategi for uddannelse af retsvæsenets aktører i EU 2021-2024* (COM (2020)713).

²² Kommissionen vil foretage en undersøgelse for at sikre, at de samme investeringer ikke finansieres to gange. Genopretnings- og resiliensfaciliteten har til formål at finansiere yderligere investeringer og ikke fortrænge investeringer, der kan opnås gennem andre mekanismer.

²³ https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/3_en_document_travail_service_part1_v3_en_0.pdf.

²⁴ Kroatien siden 2016, Cypern siden 2017, Belgien siden 2018 og Grækenland i 2020.

for rammerne af Den Europæiske Fond for Regionaludvikling²⁵ og Den Europæiske Socialfond Plus.

Instrumentet for teknisk støtte²⁶ vil yde støtte til alle medlemsstater i forbindelse med gennemførelsen af strukturreformer, herunder på det retlige område. Kommissionen har allerede betydelige erfaringer med gennemførelsen af projekter vedrørende digitalisering af retssystemerne i flere medlemsstater inden for rammerne af det nuværende støtteprogram for strukturreformer.

Kommissionens erfaringer med e-forvaltning er, at digital omstilling er et aspekt af de strukturelle reformer af retssystemerne, som bør have en positiv indvirkning på systemerne selv (ledelse, personale, sagshåndtering etc.) En forudsætning for digitalisering af systemerne er en omlægning af disse processer og udformningen af de systemer, der understøtter dem, altid med tanke på borgerne og virksomhederne. En strukturel digitaliseringsreform uden tanke på omlægning af processer på højt niveau ville have en begrænset virkning.

Hvad angår digitaliseringsinitiativer med en EU-dimension, bør der være støtte til rådighed under det nye **program for retlige anliggender** og **programmet for et digitalt Europa**. Begge instrumenter fremmer digitaliseringen af retsvæsenet, f.eks. ved at støtte etableringen af interoperable²⁷ løsninger med henblik på et mere effektivt grænseoverskridende samarbejde og sammenkobling af registre og databaser. Programmet for et digitalt Europa vil også give mulighed for at afprøve tværsektorielle innovative teknologiinitiativer, og navnlig dem, der er baseret på kunstig intelligens og distributed ledger-teknologier (blockchain).

Foreslåede tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Støtte leveringen af nye tjenester til borgere og virksomheder gennem digitalisering af retssystemerne og relevante offentlige tjenester under de nye samhørighedspolitiske instrumenter.	Kommissionen/medlemsstaterne	I gang indtil 2027
Prioritere inddragelsen af digitalisering af retlige foranstaltninger i de nationale genopretnings- og resiliensplaner.	Medlemsstaterne	I gang indtil 2026
Indgive anmodninger inden for rammerne af instrumentet for teknisk støtte til digitalisering af retssystemerne.	Medlemsstaterne	I gang indtil 2027

²⁵ Navnlig under det politiske mål "Et mere intelligent Europa" ved at fremme innovativ og intelligent økonomisk omstilling, under det specifikke mål om at "udnytte fordelene ved digitalisering for borgere, virksomheder og regeringer". Investeringerne bør være i overensstemmelse med de nationale eller regionale strategier for intelligent specialisering og bidrage til intelligent økonomisk omstilling.

²⁶ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om oprettelse af et instrument for teknisk støtte (COM/2020/409 final).

²⁷ Kommissionen har meddelt, at den agter at evaluere den europæiske interoperabilitetsramme (EIF) for at vurdere den støtte, den giver regeringer til at oprette interoperable digitale offentlige tjenester (dvs. tjenester, der er fuldt tilgængelige online og anvendelige for virksomheder og borgere i et hvilket som helst EU-land). Initiativet vil også indeholde forslag til en ny interoperabilitetsstrategi for EU's regeringer. <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12579-Interoperable-digital-public-services-European-Interoperability-Framework-evaluation-strategy>.

Tilbyde finansiel støtte under programmerne "Retlige anliggender" og "et digitalt Europa" (2021-2027) til initiativer, der muliggør digitalisering af retsvæsenet på EU-plan.	Kommissionen/medlemsstaterne	I gang indtil 2027
Gennemføre konkrete projekter for digitalisering af nationale retssystemer og relevante offentlige tjenester, f.eks. opbygning af elektroniske registre og databaser, sagsforvaltningssystemer og sikre kommunikationskanaler, udstyre retlige myndigheder med videokonferenceværktøjer og sikre tilgængelighed i forbindelse med digitalisering.	Medlemsstaterne	I gang indtil 2027

3.2. Den digitale kanal gøres til standardløsningen i EU's grænseoverskridende retlige samarbejde

Hidtil har digitaliseringen af procedurerne for grænseoverskridende retligt samarbejde hovedsagelig været baseret på frivillige initiativer mellem medlemsstaterne²⁸. Denne tilgang har imidlertid nået sine tydelige grænser. På det civil- og handelsretlige område anvender syv medlemsstater f.eks.²⁹ digitale kommunikationsværktøjer til alle relevante EU-retsakter, når de kommunikerer med andre kompetente myndigheder, seks anvender dem i en begrænset sammenhæng, mens syv slet ikke anvender dem. Denne fragmentering skaber vedvarende ineffektivitet — bl.a. den fortsatte anvendelse af papirkanalen resulterer i unødvendige finansielle omkostninger og negative miljømæssige virkninger. Desuden imødekommer brugen af digitale kommunikationsværktøjer ikke i sig selv behovet for fuldt digitaliserede procedurer, hvilket kræver passende retlige ordninger.

Kommissionen har allerede foreslået en ny tilgang til digitalisering i forbindelse med visse EU-retsakter. Den 31. maj 2018 foreslog den ændringer af forordningen om forkyndelse af dokumenter³⁰ og forordningen om bevisoptagelse³¹. Disse forordninger fastlægger bl.a. en retlig ramme for kommunikation mellem nationale myndigheder i forbindelse med grænseoverskridende samarbejde. Kommissionens konsekvensanalyser³² viste klart, at det nuværende papirbaserede samarbejde er behæftet med en række mangler, hvilket har en negativ indvirkning på omkostningerne og effektiviteten af retssager. For at sikre relevansen af procedurerne i en stadig mere digital verden indeholder de foreslåede ændringer bestemmelser om elektronisk transmission som standardkanal for kommunikation og

²⁸ I øjeblikket deltager kun nogle få medlemsstater i et pilotprojekt om digital udveksling af europæiske betalingspåkrav.

²⁹ Se det ledsagende arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene.

³⁰ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1393/2007 om forkyndelse i medlemsstaterne af retslige og udenretslige dokumenter i civile og kommercielle sager (forkyndelse af dokumenter) (COM/2018/379 final).

³¹ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om ændring af Rådets forordning (EF) nr. 1206/2001 af 28. maj 2001 om samarbejde mellem medlemsstaternes retter om bevisoptagelse på det civil- og handelsretlige område (COM/2018/378 final).

³² SWD/2018/285 final.

dokumentudveksling³³. I juni 2019 vedtog EU direktivet om rekonstruktion, insolvensbehandling og gældssanering³⁴, der giver mulighed for, at levedygtige virksomheder i nød kan reddes, og at hæderlige enkeltpersoner, som er gået konkurs, kan få en ny chance. Et af målene er gradvist at digitalisere insolvensprocedurer, hvilket vil bidrage til at reducere omkostningerne og varigheden heraf.

På grundlag af disse erfaringer vil Kommissionen, som bebudet i arbejdsprogrammet for 2021³⁵, gå et skridt videre og foreslå lovgivning om yderligere digitalisering af procedurerne for civil-, handels- og strafferetligt samarbejde. Et sådant forslag kan:

- kræve, at medlemsstaterne som standard anvender **digitale kanaler** til grænseoverskridende kommunikation og dataudveksling mellem kompetente nationale myndigheder
- kræve, at medlemsstaterne accepterer **elektronisk kommunikation** i forbindelse med grænseoverskridende procedurer, der involverer borgere og virksomheder, uden at det udelukker brugen af papir
- garantere, at der henvises til og anvendes de løsninger og principper, der er fastsat i eIDAS-forordningen³⁶, navnlig:
 - princippet om, at et **elektronisk dokument ikke må nægtes retsvirkning og anerkendelse som bevis under retssager**, alene af den grund at det er i elektronisk form
 - **elektronisk identifikation**³⁷ og **signaturer/segl** bør kunne accepteres i forbindelse med digital overførsel af retlige dokumenter og de aftalte passende sikringsniveauer.
- Danne grundlag for **behandling af personoplysninger** som omhandlet i den generelle forordning om databeskyttelse og gældende EU-regler om databeskyttelse³⁸ og fastlægge de forskellige dataansvarliges og databehandlers ansvarsområder
- sikre, at alle elektroniske adgangspunkter, der oprettes til brug for offentligheden, **tager hensyn til personer med handicap**³⁹

³³ Forordningerne blev vedtaget i slutningen af november 2020.

³⁴ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1023 af 20. juni 2019 om rammer for forebyggende rekonstruktion, gældssanering og udelukkelse og om foranstaltninger med henblik på mere effektive procedurer for rekonstruktion, insolvensbehandling og gældssanering og om ændring af direktiv (EU) 2017/1132 (rekonstruktions — og insolvensdirektivet) (EUT L 172 af 26.6.2019, s. 18).

³⁵ https://ec.europa.eu/info/publications/2021-commission-work-programme-key-documents_en.

³⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 910/2014 af 23. juli 2014 om elektronisk identifikation og tillidstjenester til brug for elektroniske transaktioner på det indre marked og om ophævelse af direktiv 1999/93/EF (EUT L 257 af 28.8.2014, s. 73).

³⁷ Digital identitet er en vigtig katalysator for det indre marked og en vigtig drivkraft for den digitale omstilling af den offentlige forvaltning. På grundlag af det politiske mandat fra Det Europæiske Råd vil Kommissionen foreslå en revision af eIDAS-forordningen for at sætte europæerne i stand til at drage fordel af en universelt accepteret europæisk digital identitet, som kan anvendes i alle offentlige eller private onlineprocedurer, der kræver brug af elektronisk identifikation og autentificering online. Denne udvikling er også relevant og vigtig for retsområdet og bør tages i betragtning.

³⁸ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af direktiv 95/46/EF (generel forordning om databeskyttelse) (EØS-relevant tekst).

- med henblik på sikring af, at de nationale IT-systemer er interoperable og i stand til at kommunikere med hinanden, fastlægge den brede **arkitektur for det underliggende IT-system** til digital kommunikation.

Processen med at digitalisere EU's retlige samarbejde vil helt sikkert medføre ikke ubetydelige omkostninger. I den forbindelse bør medlemsstaterne kunne modtage finansiell støtte fra EU. Generiske IT-løsninger, der er udviklet på EU-plan til brug for alle medlemsstater, kunne være en vigtig foranstaltning til reduktion af omkostningerne.

Foreslået tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Lovgivningsforslag om digitalisering af det grænseoverskridende retlige samarbejde (se Kommissionens arbejdsprogram for 2021).	Kommissionen	4. kvartal 2021

3.3. Kunstig intelligens (AI)

En undersøgelse foretaget af Kommissionen⁴⁰ har vist, at adoptionsraten for nye teknologier såsom kunstig intelligens varierer mellem og inden for medlemsstaterne, men at udbredelsen generelt er langsom i alle medlemsstater. Anvendelsen af kunstig intelligens kan medføre mange fordele, f.eks. ved at gøre brug af oplysninger på nye og meget effektive måder og forbedre adgangen til domstolsprøvelse, bl.a. ved at afkorte varigheden af retssager. Samtidig kan den risiko for uklarhed eller partiskhed, der er indlejret i visse anvendelser af kunstig intelligens, også føre til risici og udfordringer med hensyn til overholdelse og effektiv håndhævelse af grundlæggende rettigheder, herunder navnlig retten til effektive retsmidler og retfærdig rettergang⁴¹.

For at udnytte de muligheder, som teknologier inden for kunstig intelligens giver, og samtidig tackle de dermed forbundne risici, indledte Kommissionen i forbindelse med opfølgningen på hvidbogen om kunstig intelligens fra februar 2020 en offentlig høring og modtog synspunkter fra forskellige interessenter om anvendelsen af AI-applikationer på det retlige område som en mulig højrisikobrug, navnlig hvis de anvendes som led i beslutningsprocesser, der har betydelige konsekvenser for personers rettigheder⁴². De foreslåede krav i hvidbogen om øget gennemsigtighed, menneskeligt tilsyn, nøjagtighed og robusthed i disse systemer har til formål at gøre det lettere at bruge dem gavnligt, samtidig med at det sikres, at de grundlæggende rettigheder (herunder ikke-forskelsbehandling på grundlag af køn, race eller etnisk oprindelse, religion eller tro, handicap, alder eller seksuel orientering) respekteres, og

³⁹ I overensstemmelse med tilgængelighedskravene for elektroniske kommunikationstjenester i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/882 af 17. april 2019 om tilgængelighedskrav til produkter og tjenesteydelser (EUT L 151 af 7.6.2019, s. 70-115).

⁴⁰ *Undersøgelse af brugen af innovative teknologier på det retlige område*
<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

⁴¹ Disse spørgsmål præsenteres i Europarådets etiske charter om anvendelse af kunstig intelligens i retssystemer. Chartret indeholder også retningslinjer for, hvordan man kan tackle udfordringerne og anvende AI-teknologi på en måde, der respekterer alle berørte parter's rettigheder.
<https://www.coe.int/en/web/cepej/cepej-european-ethical-charter-on-the-use-of-artificial-intelligence-ai-in-judicial-systems-and-their-environment>.

⁴² Hvidbog om kunstig intelligens - en europæisk tilgang til ekspertise og tillid, 19.2.2020, COM (2020) 65 final.

at retsstatsprincippet og principperne for en retfærdig rettergang respekteres. Anvendelsen af AI-værktøjer kan støtte, men må ikke gribe ind i dommernes beslutningskompetence eller retsvæsenets uafhængighed.

Nylige undersøgelser fra Kommissionen⁴³ har vist, at retlige myndigheder i stigende grad indfører AI-baserede applikationer. Af særlig interesse på det retlige område er anonymiseringen af retsafgørelser, konvertering og transskription fra tale til tekst, maskinoversættelse, chatbots, der støtter adgang til domstolene, og automatisering af processer ved hjælp af robotteknologi⁴⁴.

Ligesom i andre sektorer kan brugen af AI-applikationer i retsvæsenet være meget gavnlig. Bedre koordinering på EU-plan kan forhindre overlapning af nationale indsatser og skabe betydelige synergier. Det kan også sikre interoperabilitet og i sidste ende omdanne gode pilotprojekter til løsninger, der anvendes i hele EU. Mange af de AI-løsninger, der i øjeblikket anvendes, er baseret på maskinlæringsteknologier, som kræver, at systemerne "oplæres" med relevante data. Derfor bør man undersøge og tilstræbe en realisering af mulighederne for at øge tilgængeligheden af offentlige datasæt udarbejdet af retsvæsenet⁴⁵ til videreanvendelse, bl.a. med forskellige AI-løsninger, i fuld overensstemmelse med reglerne om beskyttelse af personoplysninger som fastsat i meddelelsen om en europæisk strategi for data⁴⁶.

Selv om fordelene ved at indføre AI-baserede applikationer i retssystemet er klare, er der også betydelige risici forbundet med deres anvendelse til automatiseret beslutningstagning og "prædiktivt politiarbejde"/"prædiktiv retspleje". Kommissionen mener, at visse anvendelser af AI-applikationer i retsvæsenet udgør en særlig risiko for de grundlæggende rettigheder. Dette perspektiv blev delt af interessenter såsom europæiske og nationale advokatsammenslutninger, jurister, akademikere og civilsamfundsorganisationer i deres reaktioner på den åbne offentlige høring om hvidbogen om kunstig intelligens (februar-juni 2020)⁴⁷. Som opfølgning på hvidbogen arbejder Kommissionen på en generel ramme for håndtering af risici ved AI-teknologier, herunder navnlig højrisikoanvendelser af kunstig intelligens. For anvendelser, der udgør en høj risiko, skal der tages højde for risikoen for partiskhed. Med henblik herpå overvejer Kommissionen krav vedrørende eventuel afprøvning af applikationer og behovet for at fremlægge relevant dokumentation om deres formål og funktioner.

Når der anvendes maskinlæring, er der en høj risiko for partiske resultater og potentiel forskelsbehandling af kvinder og særlige grupper, såsom personer med etnisk eller racemæssig minoritetsbaggrund, som skal imødegås. Der bør derfor lægges særlig vægt på

⁴³ Som yderligere illustreret i det arbejdsdokument fra Kommissionens tjenestegrene, der ledsager denne meddelelse, og *Undersøgelse af brugen af innovative teknologier på det retlige område* <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4fb8e194-f634-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

⁴⁴ Automatisering af processer såsom organisation, planlægning og facilitetsforvaltning, prioritering, kategorisering og fordeling af dokumenter og opgaver ved hjælp af robotter.

⁴⁵ I forbindelse med gennemførelsesdirektiv (EU) 2019/1024 om åbne data og videreanvendelse af den offentlige sektors informationer (EUT L 172 af 26.6.2019, s. 56).

⁴⁶ KOM(2020) 66 endelig

⁴⁷ <https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12270-White-Paper-on-Artificial-Intelligence-a-European-Approach/public-consultation>.

kvaliteten af de anvendte oplæringsdata⁴⁸, herunder deres repræsentativitet og relevans i forhold til formålet med og konteksten for den påtænkte anvendelse, samt hvordan disse systemer udformes og udvikles, for at sikre, at de kan anvendes i fuld overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder. Uklarheden i visse AI-applikationer kan være en udfordring med hensyn til behovet for at begrunde afgørelser, parternes ligestilling med hensyn til parter i retssager og andre principper. Der er behov for passende garantier for at sikre beskyttelsen af de grundlæggende rettigheder, herunder ligebehandling og databeskyttelse, og for at sikre en ansvarlig, menneskecentreret udvikling og anvendelse af AI-værktøjer, hvor det i princippet er hensigtsmæssigt at anvende dem.

Den endelige beslutningstagning skal dog fortsat være en aktivitet og beslutning, der foretages af et menneske. Kun en dommer kan garantere reel respekt for grundlæggende rettigheder, afbalancere modstridende interesser og afspejle de konstante ændringer i samfundet i analysen af en sag. Samtidig er det vigtigt, at domme afsiges af dommere, der fuldt ud forstår AI-applikationerne og alle de oplysninger, der indgår heri, og som de måtte bruge i deres arbejde, således at de kan forklare deres afgørelser. Anvendelsen af AI-applikationer må ikke forhindre offentlige organer i at redegøre for deres beslutninger. Det er derfor vigtigt, at dommere og anklagere uddannes i brugen af AI-applikationer⁴⁹.

Selv om disse spørgsmål vil blive undersøgt nærmere, kan der allerede foreslås visse målrettede foranstaltninger som følger:

Foreslåede tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Udveksling af god praksis og erfaringer med medlemsstaternes og EU-institutionernes, RIA-agenturernes og -organernes og de juridiske faglige organisationers anvendelse af innovative teknologier inden for retsvæsenet. Med henblik herpå vil Kommissionen afholde kvartalsvise webinarer for eksperter, som er tilrettelagt efter emne.	Kommissionen/medlemsstaterne/RIA-agenturerne	1. kvartal 2021 og frem
Undersøge, hvordan man kan øge tilgængeligheden af relevante maskinlæsbare data udarbejdet af retsvæsenet med henblik på at etablere pålidelige maskinlæringsløsninger inden for kunstig intelligens til brug for interesserede parter, såsom retlige myndigheder og retsvæsenets aktører, herunder den private sektor.	Kommissionen/medlemsstaterne	2021 og frem

⁴⁸ Hvad angår kvaliteten af oplæringsdataene betyder det, at dataene skal være relevante, nøjagtige og repræsentative i forhold til formålet med og konteksten for den påtænkte anvendelse.

⁴⁹ KOM(2020) 713.

3.4. Bedre IT-værktøjer for at give adgang til oplysninger gennem sammenkobling af registre

For at borgerne kan udøve deres rettigheder og få fuld adgang til domstolsprøvelse, har de brug for adgang til oplysninger. De kan allerede benytte offentlige informationsværktøjer såsom EUR-Lex⁵⁰, der giver adgang til juridiske oplysninger, og den europæiske e-justice-portal⁵¹, der giver adgang til retsinformation, men de har brug for bedre og mere effektive måder at få adgang til personlige oplysninger og dokumenter på. I denne sammenhæng er det også vigtigt at sikre tilgængelighed for personer med handicap. Virksomhederne har brug for digitale værktøjer til at få adgang til oplysninger, interagere med nationale myndigheder og få effektiv adgang til domstolsprøvelse. Digital adgang til domstolene kan lette driften, mindske omkostningerne og den lovgivningsmæssige byrde samt forbedre adgangen til det indre marked for alle virksomheder, og navnlig SMV'er. Retsvæsenets aktører skal være i stand til at give deres kunder den bedst mulige støtte, navnlig ved at kommunikere med domstolene og fremsende dokumenter på en sikker og effektiv måde. Det er vigtigt, at nationale og europæiske myndigheder har passende redskaber til at kommunikere sikkert på tværs af grænser og udveksle bevismateriale og dokumenter. EU's agenturer for retlige og indre anliggender har brug for effektive midler til at støtte nationale myndigheder og samarbejde effektivt indbyrdes.

I det seneste årti har Kommissionen og medlemsstaterne sideløbende med deres arbejde med e-forvaltning⁵² gennemført en række initiativer, som har givet positive resultater med hensyn til digitalisering af retsvæsenet⁵³. Borgere, offentlige myndigheder og virksomheder nyder allerede godt af digitale værktøjer, der forbedrer gennemsigtigheden, letter adgangen til bevismateriale i straffesager og mindsker forsinkelser og unødvendige administrative omkostninger. F.eks. er e-justice-portalen den vigtigste EU-kilde til juridisk og praktisk information på retsområdet for den brede offentlighed. Den giver også adgang til sammenkoblede registre, bl.a. gennem registersammenkoblingssystemet (BRIS)⁵⁴, som samler medlemsstaternes og EØS-landenes selskabsregistre, giver offentlig adgang til oplysninger om mere end 20 millioner selskaber med begrænset ansvar i hele Europa og gør det muligt for selskabsregistre at udveksle oplysninger om grænseoverskridende sager.

Fra registre over retspraksis til selskabsoplysninger driver medlemsstaterne allerede en række registre og databaser, der indeholder oplysninger af offentlig eller særlig interesse. Disse registre og databaser er en hjælp for enkeltpersoner og virksomheder og er ofte af afgørende

⁵⁰ <https://eur-lex.europa.eu/>.

⁵¹ <https://e-justice.europa.eu/>.

⁵² E-forvaltning tager fat på den overordnede proces med den digitale omstilling af de offentlige forvaltninger, men der er også behov sektormæssigt fokus. E-justice har fokus på digitalisering af retssystemerne, samspillet mellem de retlige og andre kompetente myndigheder samt de offentlige tjenester, som har relevans for retssager. Yderligere oplysninger om Kommissionens arbejde vedrørende e-forvaltning kan findes her: https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/egovernment_en.
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/egovernment-action-plan>.

⁵³ I fortsættelse af gennemførelsen af flere på hinanden følgende e-justice-strategier og -handlingsplaner (i øjeblikket 2019-2023-strategien om e-justice (Rådet 2019/C 96/04) og handlingsplanen for e-justice i Europa 2019-2023 (2019/C 96/05)).

⁵⁴ Oprettet ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/17/EU af 13. juni 2012 om ændring af Rådets direktiv 89/666/EØF og Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/56/EF og 2009/101/EF for så vidt angår sammenkobling af centrale registre og handels- og selskabsregistre (EUT L 156 af 16.6.2012, s. 1), som nu er kodificeret ved Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2017/1132 af 14. juni 2017 om visse aspekter af selskabsretten (EUT L 169 af 30.6.2017, s. 46).

betydning for retsvæsenets aktører. Mange af disse registre er allerede flyttet online, og i nogle tilfælde er der etableret eller er ved at blive etableret sammenkoblinger i hele EU.

Medlemsstaterne har siden april 2012⁵⁵ udvekslet strafferegisteroplysninger ved hjælp af software til referenceimplementering, som Kommissionen har stillet til rådighed⁵⁶. Denne tilgang blev styrket i april 2019 med vedtagelsen af en forordning⁵⁷ om oprettelse af et centralt system til identificering af, hvilke medlemsstater der ligger inde med oplysninger om straffedomme afsagt over tredjelandstatsborgere og statsløse personer (ECRIS-TCN)⁵⁸. På samme måde er udvekslingen af oplysninger mellem myndigheder og adgangen til flersprogede oplysninger blevet lettet gennem sammenkoblingssystemet for selskabsregistre (BRIS), som giver adgang til mere end 20 mio. EU-selskaber med begrænset ansvar, og sammenkoblingssystemet for insolvensregistre (IRI)⁵⁹. Direktiverne (EU) 2019/1151⁶⁰ og 2019/2121⁶¹ indfører nye krav til digitalisering af selskabsregistre og levering af oplysninger mellem selskabsregistre og offentligheden via BRIS⁶². Sammenkoblingen af ejendomsregistre (LRI) er ved at blive afprøvet af et lille antal medlemsstater, men for at udnytte det fulde potentiale bør sammenkoblingen udvides til at omfatte hele EU. I henhold til direktiv (EU) 2015/849⁶³ skal medlemsstaterne sammenkoble deres nationale registre over reelt ejerskab. Sammenkoblingssystemet for registre over reelt ejerskab (BORIS) vil fungere som en central søgetjeneste for alle relaterede oplysninger. Dette vil øge gennemsigtigheden af reelt ejerskab med henblik på bedre forebyggelse af anvendelsen af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme.

⁵⁵ På grundlag af Rådets rammeafgørelse 2009/315/JHA (EUT L 93 af 7.4.2009, s. 23) og Rådets afgørelse 2009/316/JHA (EUT L 93 af 7.4.2009, s. 33).

⁵⁶ Den anden gennemførelsesrapport om ECRIS vil snart blive vedtaget.

⁵⁷ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/816 af 17. april 2019 om oprettelse af et centralt system til bestemmelse af, hvilke medlemsstater der ligger inde med oplysninger om straffedomme afsagt over tredjelandstatsborgere og statsløse personer (ECRIS-TCN) for at supplere det europæiske informationssystem vedrørende strafferegistre, og om ændring af forordning (EU) 2018/1726 (EUT L 135 af 22.5.2019, s. 1).

⁵⁸ ECRIS-TCN-systemet er nu ved at blive udviklet af eu-LISA.

⁵⁹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2015/848 af 20. maj 2015 om insolvensbehandling (EUT L 141 af 5.6.2015, s. 19-72).

⁶⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/1151 af 20. juni 2019 om ændring af direktiv (EU) 2017/1132 for så vidt angår brugen af digitale værktøjer og processer inden for selskabsret (EUT L 186 af 11.7.2019, s. 80-104).

⁶¹ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2019/2121 af 27. november 2019 om ændring af direktiv (EU) 2017/1132 for så vidt angår grænseoverskridende omdannelser, fusioner og spaltninger (EUT L 321 af 12.12.2019, s. 1-44).

⁶² Direktiv (EU) 2019/1151 muliggør og styrker brugen af digitale værktøjer og processer i det indre marked. Dette direktiv gør det muligt at oprette et selskab og registrere en filial fuldt ud online samt fuldt ud online at indgive de selskabsdokumenter, som selskabsregistre kræver. Direktivet giver registersammenkoblingssystemet (BRIS) nye funktioner, herunder ny udveksling af oplysninger mellem EU's selskabsregistre, i) om diskvalificerede direktører, ii) grænseoverskridende filialer og om ændringer af selskabsoplysninger og iii) nye sæt af selskabsdata, der er gratis tilgængelige via søgegrænsefladen på e-justice-portalen. Direktiv (EU) 2019/2121 styrker yderligere BRIS med ny udveksling af oplysninger mellem EU's selskabsregistre og nye offentlige oplysninger om grænseoverskridende omdannelser, fusioner og opdelinger.

⁶³ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2015/849 af 20. maj 2015 om forebyggende foranstaltninger mod anvendelse af det finansielle system til hvidvask af penge eller finansiering af terrorisme, om ændring af Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 648/2012 og om ophævelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/60/EF samt Kommissionens direktiv 2006/70/EF (EUT L 141 af 5.6.2015, s. 73-117.).

Adgang til national retspraksis i maskinlæsbar form er også en forudsætning for bl.a. større gennemsigtighed, ensartet anvendelse af EU-retten og opbygning af interoperable IT-systemer. Den europæiske retspraksisidentifikator (ECLI)⁶⁴, en ensartet identifikator, der anvender det samme genkendelige format for alle domstole i medlemsstaterne og EU, er blevet udviklet for at lette en nøjagtig henvisning til retsafgørelser. Kommissionen vil overveje, hvordan man kan fremme brugen af ECLI og eventuelt gøre den obligatorisk.

Medlemsstaterne bør prioritere oprettelsen af elektroniske registre og databaser. Elektroniske databaser er lette at foretage opslag i, de minimerer tid og omkostninger for brugerne og er modstandsdygtige over for kriser såsom covid-19. Digitalisering af databaser og registre er en forudsætning for deres sammenkobling på EU-plan til gavn for grænseoverskridende brugere og for at støtte det indre marked. Forordningen om den fælles digitale portal⁶⁵ kræver en fuldstændig digitalisering af brugergrænsefladen for visse vigtige livsbegivenheder og procedurer for grænseoverskridende brugere. Sammenkoblinger mindsker også risikoen for svig ved at lette målrettet forskning i forskellige lande på samme tid.

Digitaliseringen af registre og databaser er også en vigtig katalysator for at opnå overholdelse af "engangsprincippet" og oprettelsen af fælles europæiske retlige dataområder i overensstemmelse med *den europæiske strategi for datakommunikation*.

Endvidere bør medlemsstaterne, når det er muligt, gøre brug af videokonferencer. Brugen af videokonferencer i retssager, hvor det er tilladt ved lov, reducerer i væsentlig grad behovet for besværlige og omkostningskrævende rejser og kan lette sagsbehandlingen. Mange videokonferenceløsninger anvendes allerede på nationalt plan, men handlingsplanen for - e-justice 2019-2023⁶⁶ nævner brugen af videokonferencer i grænseoverskridende retssager som en prioritet. Dette vil imidlertid indebære, at der udvikles nationale systemer i tæt koordinering på EU-plan for at sikre gensidig tillid, interoperabilitet og sikkerhed. Medlemsstaterne bør derfor regelmæssigt udveksle oplysninger om igangværende arbejde på dette område og god praksis. Anvendelsen af videokonferencer bør ikke krænke retten til en retfærdig rettergang og retten til et forsvar, såsom retten til at være til stede under retssagen, kommunikere fortroligt med advokaten, stille spørgsmål til vidner og bestride bevismateriale.

Foreslåede tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Medlemsstaternes fulde deltagelse i det sammenkoblingssystem for insolvensregistre, der kræves i henhold til forordning (EU) 2015/848.	Medlemsstaterne	30. juni 2021
Opgradering af BRIS til støtte for de nye funktioner, der kræves i henhold til direktiv (EU) 2019/1151.	Kommissionen/medlemsstaterne	Første sæt ændringer: 1. august 2021 Andet sæt ændringer: 1. august 2023

⁶⁴ Rådets konklusioner om den europæiske retspraksisidentifikator (ECLI) og et minimumssæt af ensartede metadata for retspraksis (EUT C 360 af 24.10.2019, s. 1).

⁶⁵ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1724 af 2. oktober 2018 om oprettelse af en fælles digital portal, der giver adgang til oplysninger, procedurer og bistands- og problemløsningstjenester, og om ændring af forordning (EU) nr. 1024/2012 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 1-38).

⁶⁶ Handlingsplan for europæisk e-justice 2019-2023 (EUT C 96 af 13.3.2019, s. 9).

Opgradering af BRIS til støtte for de nye funktioner, der kræves i henhold til direktiv (EU) 2019/2121.	Kommissionen/medlemsstaterne	31. januar 2023
Medlemsstaternes fulde deltagelse i sammenkobling af ejendomsregistre.	Kommissionen/medlemsstaterne	2024.
Tilskynde medlemsstaterne til at udvikle videokonferencefaciliteter i overensstemmelse med national lovgivning i tæt samarbejde med hinanden og, hvor det er muligt, anvende EU-midler i denne henseende.	medlemsstater	1. kvartal 2021 og frem

3.5. IT-værktøjer til sikkert grænseoverskridende samarbejde på det civil-, handels- og strafferetlige område

E-CODEX gøres til en guldstandard for sikker digital kommunikation i grænseoverskridende retssager

e-CODEX er det vigtigste redskab til at etablere et interoperabelt, sikkert og decentraliseret kommunikationsnetværk mellem nationale IT-systemer i grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager⁶⁷. Det er en softwarepakke, der muliggør forbindelse mellem nationale systemer, så brugere såsom retslige myndigheder, retsvæsenets aktører og medlemmer af offentligheden kan sende og modtage dokumenter, retlige former, bevismateriale og andre oplysninger på en hurtig og sikker måde. e-CODEX anvendes allerede af det digitale system for elektronisk udveksling af bevismateriale (eEDES) og visse pilotprojekter⁶⁸. e-CODEX skal også understøtte det decentraliserede IT-system, der skal oprettes i forbindelse med den nye forordning om forkyndelse af dokumenter og bevisoptagelse.

På nuværende tidspunkt forvalter et konsortium af medlemsstater og andre organisationer⁶⁹ e-CODEX. For at sikre dets langsigtede bæredygtighed har Kommissionen vedtaget et forslag⁷⁰ om at overdrage videreudviklingen og vedligeholdelsen af e-CODEX til EU's Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-systemer inden for Området med Frihed, Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA)⁷¹. Det er vigtigt, at denne lovgivning er klar til eu-LISA's

⁶⁷ e-CODEX er blevet udviklet og vedligeholdt med finansiell støtte fra EU.

⁶⁸ e-EDES (til udveksling af europæiske efterforskningskendelser og anmodninger om gensidig retshjælp i straffesager), frivillig digital udveksling af krav i henhold til den europæiske betalingspåkravsprocedure og småkravsproceduren, iSupport (et elektronisk sagsforvaltningssystem og et sikkert kommunikationssystem til grænseoverskridende inddrivelse af underholdsbidrag).

⁶⁹ Østrig, Belgien, Kroatien, Tjekkiet, Estland, Finland, Frankrig, Tyskland, Grækenland, Ungarn, Irland, Italien, Jersey, Letland, Litauen, Malta, Nederlandene, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Spanien, Tyrkiet, Det Forenede Kongerige, Rådet for Advokatsamfund i Den Europæiske Union og Rådet for notarer i Den Europæiske Union.

⁷⁰ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om et edb-system til kommunikation af grænseoverskridende civil- og strafferetlige sager (e-CODEX-systemet) og om ændring af forordning (EU) 2018/1726 (COM(2020) 712).

⁷¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2018/1726 af 14. november 2018 om Den Europæiske Unions Agentur for den Operationelle Forvaltning af Store IT-Systemer inden for Området med Frihed,

planlagte overtagelse af e-CODEX fra den 1. juli 2023, og Kommissionen vil derfor arbejde tæt sammen med medlovgiverne om at følge op på forslaget. Desuden vil EU's kommende cybersikkerhedsstrategi udgøre en tværgående ramme ledsaget af lovgivningsforslag med henblik på yderligere at forbedre sikkerheden i net- og informationssystemer.

Udvidelse af anvendelsesområdet for eEDES

Det digitale system til udveksling af elektronisk bevismateriale (eEDES) er et IT-værktøj, hvor medlemsstaternes myndigheder på sikker vis kan udveksle europæiske efterforskningskendelser, anmodninger om gensidig retshjælp og tilhørende bevismateriale i digitalt format. På nuværende tidspunkt sender myndighederne anmodninger og modtager dokumentation ved hjælp af (langsomme) postmetoder eller elektroniske metoder, som ikke altid garanterer det nødvendige sikkerhedsniveau. På denne baggrund og grundet det voksende behov for hurtigt at sikre elektronisk bevismateriale i grænseoverskridende strafferetlige efterforskninger opfordrede medlemsstaterne til oprettelse af en sikker platform⁷². eEDES har til formål direkte at forbedre effektiviteten og hurtigheden af de eksisterende samarbejdsprocedurer og samtidig garantere sikkerheden i forbindelse med udveksling og gøre det muligt at kontrollere de overførte dokumenters ægthed og integritet. eEDES er også udformet til at være kompatibelt med nationale sagsforvaltningssystemer. Alle medlemsstater bør hurtigt tilslutte sig eEDES for at skabe reel EU-merværdi.

eEDES bør udvikles yderligere. Systemet bør navnlig udvides for at muliggøre sikker kommunikation mellem kompetente myndigheder og relevante tjenesteudbydere inden for rammerne af den nye forordning om elektronisk bevismateriale⁷³, når den vedtages, og mellem medlemsstaternes myndigheder og de relevante RIA-agenturer. De tekniske komponenter, der er udviklet til eEDES, kan fremover udvikle sig til genanvendelige værktøjer til digitalisering af grænseoverskridende civil, handels- og strafferetlige EU-retsakter i EU. I den forbindelse vil det fremtidige anvendelsesområde for eEDES blive fastlagt i lovgivningsforslaget om digitalisering af procedurerne for retligt samarbejde.

Foreslået tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Støtte medlemsstaterne ved at udvikle og udvide fælles værktøjer til digitalisering af det grænseoverskridende samarbejde på det civil-, handelsretlige og strafferetlige område (baseret på arbejdet med eEDES).	Kommissionen	2024.

3.6. Digital strafferet

Sikkerhed og Retfærdighed (eu-LISA) og om ændring af forordning (EF) nr. 1987/2006 og Rådets afgørelse 2007/533/RIA og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1077/2011 (EUT L 295 af 21.11.2018, s. 99 99).

⁷² Rådets konklusioner om styrkelse af strafferet i cyberspace af (9. juni 2016.); <https://www.consilium.europa.eu/media/24300/cyberspace-en.pdf>.

⁷³ Europa-Kommissionen foreslog forordningen om elektronisk bevismateriale i april 2018 (COM (2018)225 final 2018/0108 (COD)). Rådet nåede frem til en generel indstilling til forordningen på RIA-Rådets samling den 7. december 2018. Forslaget til en forordning er opført på listen over prioriterede endnu ikke vedtagne forslag i Kommissionens arbejdsprogram for 2021.

Moderniseringen af digitale værktøjer til retligt samarbejde og informationsudveksling i forbindelse med strafferetlige efterforskninger og straffesager i hele EU er afgørende i lyset af de skiftende sikkerhedstrusler og tempoet i den teknologiske udvikling. RIA-agenturer og -organer såsom EPPO, Eurojust og Europol skal være tilstrækkeligt udstyret til at udføre deres opgaver, samarbejde med hinanden og medlemsstaternes myndigheder og sikre koordinering i straffesager.

Følgende foranstaltninger er blevet udpeget som de mest presserende på det strafferetlige område:

- Der er bred enighed⁷⁴ om behovet for at modernisere **Eurojusts sagsforvaltningssystem (CMS)**. Dette vil skulle støttes finansielt. Kommissionen vil søge at støtte Eurojust i dette arbejde, herunder gennem programmet for et digitalt Europa⁷⁵.
- **"Hit/intet hit"-forbindelser**⁷⁶ mellem Eurojust, Europol og EPPO's sagsforvaltningssystemer vil sikre, at de til enhver tid er bekendt med eventuelle forbindelser mellem efterforskninger eller retsforfølgninger, som de arbejder på, i overensstemmelse med deres respektive mandater. Disse sammenkoblinger, som vil gøre det muligt for disse organisationer at se, om der er et "hit" mellem de oplysninger, de ligger inde med, og oplysninger fra andre EU-agenturer og -organer, er allerede planlagt i de fleste af de respektive retsakter om oprettelse af disse organisationer — det vigtige er nu at sikre, at disse sammenkoblinger fungerer som tilsigtet i lovgivningen. Desuden er der i øjeblikket ingen bestemmelser om hit/no-hit-forbindelser mellem EPPO og Europol. Europols retlige rammer bør derfor ændres i overensstemmelse hermed. Kommissionen vil behandle dette som led i sit forslag om at styrke Europols mandat, som vil blive forelagt i december 2020.

Rådets afgørelse om udveksling af oplysninger og samarbejde vedrørende **terrorhandlinger**⁷⁷ og **Eurojusts register over terrorismebekæmpelse** bør forbedres. Rådets afgørelse er et af de få instrumenter, der kræver, at medlemsstaterne udveksler oplysninger om deres terrorbekæmpelsessager med Europol og Eurojust, og er som sådan en hjørnesten i disse agenturers arbejde med at hjælpe medlemsstaterne med at bekæmpe terrorisme. For at maksimere fordelene skal alle aktører blive enige om, hvilke oplysninger der skal gives, og på hvilket stadie i proceduren. Samtidig skal databeskyttelse og datasikkerhed sikres i overensstemmelse med retshåndhævelsesdirektivet⁷⁸, og Eurojusts

⁷⁴ Efter drøftelser om begrebet "digital strafferet" på RIA-Rådets samling i december 2018 indledte Kommissionen arbejdet med en undersøgelse i tæt samarbejde med Eurojust. Den efterfølgende rapport (14. september 2020) præsenterer en lang række udfordringer, der især berører strafferetssystemerne. I overensstemmelse med konklusionerne foreslår Kommissionen de konkrete tiltag, der er skitseret nedenfor.

⁷⁵ KOM(2018) 434 endelig.

⁷⁶ Et "hit/intet hit" er en minimal datatilgang, der videregiver en begrænset mængde viden og personoplysninger. Det giver den anmodende part mulighed for at kontrollere, om der findes relevante oplysninger om en fysisk person, en anden enhed eller en sag i en modparts IT-system(er), uden at det er nødvendigt, at sidstnævnte videregiver oplysninger ud over "ja, der er match mellem data" eller "nej, der er ikke match i vores fortegnelser".

⁷⁷ Rådets afgørelse 2005/671/RIA af 20. september 2005 om udveksling af oplysninger og samarbejde vedrørende terrorhandlinger (EUT L 253 af 29.9.2005, s. 22).

⁷⁸ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv (EU) 2016/680 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med kompetente myndigheders behandling af personoplysninger med henblik på at forebygge, efterforske, afsløre eller retsforfølge strafbare handlinger eller fuldbyrde strafferetlige sanktioner og om fri

terrorbekæmpelsesregister skal integreres sikkert inden for dets retlige og tekniske rammer. Med henblik herpå vil Kommissionen fremlægge et lovgivningsforslag om udveksling af oplysninger om grænseoverskridende digitale terrorsager og identificere mulige yderligere forbedringer af Eurojusts rammer for databehandling.

Det er almindeligt anerkendt, at oprettelsen af et fælles efterforskningshold er et af de mest effektive skridt i gennemførelsen af en grænseoverskridende efterforskning. De fælles efterforskningshold samler efterforskere og anklagere fra medlemsstaterne og tredjelande, om nødvendigt med støtte fra Europol og Eurojust. Deres effektivitet kan forbedres yderligere ved hjælp af et specifikt IT-miljø, der er skræddersyet til deres behov. Dette vil gøre samarbejdet lettere og hurtigere, så de fælles efterforskningshold kan oprettes og fungere mere effektivt, f.eks. gennem lagrings- og udvekslingsværktøjer til kommunikation og dokumenter/bevismateriale. Kommissionen agter at fremlægge et lovgivningsforslag til en forordning om en **platform for samarbejde om fælles efterforskningshold**.

Grænseoverskridende digitale udvekslinger bør også tilpasses for at sikre **udveksling af store filer**.

Retsvæsenets aktører skal kunne **identificere og sammenkæde sager**. Både de retshåndhævende og de retlige myndigheder skal kunne finde ud af, om en given person allerede efterforskes eller retsforfølges i en anden medlemsstat. Hvad angår udveksling af store filer (se ovenfor), er der i undersøgelsen om grænseoverskridende digital strafferet foreslået centraliserede og decentraliserede muligheder for at håndtere dette spørgsmål, som bygger på delvise løsninger, der allerede er tilgængelige. Ethvert tiltag i denne henseende skal gennemføres i fuld overensstemmelse med de gældende regler om beskyttelse af personoplysninger.

Foreslået tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Oprettelse af et nyt sagsforvaltningssystem for Eurojust under programmet "Et digitalt Europa"	Kommissionen/Eurojust.	kvartal 2021 og derefter
Oprettelse af en teknisk taskforce, der samler Kommissionen og RIA-aktører for at støtte gennemførelsen af "hit/no hit"-mekanismer mellem relevante agenturer.	Kommissionen, Eurojust, Europol, EPPO, OLAF	1. kvartal 2021
Medtagelse af en bestemmelse om "hit/intet hit"-sammenkobling mellem EPPO og Europol i Europol's retlige ramme (skal bekræftes).	Kommissionen	4. kvartal 2020
Lovgivningsforslag om udvekslinger om grænseoverskridende digitale terrorsager (se Kommissionens arbejdsprogram for 2021).	Kommissionen	4. kvartal 2021
Lovgivningsforslag til forordning om en platform for samarbejde om fælles efterforskningshold (se Kommissionens arbejdsprogram for 2021).	Kommissionen	4. kvartal 2021
Plan for deling af store filer og oprettelse af en grænseoverskridende mekanisme til	Kommissionen	2021.

udveksling af sådanne oplysninger og om ophævelse af Rådets rammeafgørelse 2008/977/RIA (EUT L 119 af 4.5.2016, s. 89).

3.7. Mit e-justice-området

I en række medlemsstater har enkeltpersoner allerede elektronisk adgang til forskellige tjenester, der tilbydes af retsvæsenet og offentlige myndigheder, f.eks. levering af bekræftede kopier (af en ren straffeattest til brug ved jobsøgning, erklæring om civilstand, fødselsattest eller testamente).

Sådanne tjenester sparer tid, kan tilgås hvor som helst⁷⁹ og er tilgængelige selv i udfordrende situationer såsom covid-19-pandemien. Enkeltpersoner og virksomheder er imidlertid ofte ikke fuldt ud klar over tjenesternes eksistens. På trods af offentlige organers forpligtelse til at gøre deres websteder og indhold tilgængelige for personer med handicap er realiteten, at mange personer med handicap stadig møder hindringer for deres anvendelse. Kommissionen mener derfor, at der bør oprettes et "Mit e-justice-område" som et kontaktpunkt med links til tilgængelige nationale tjenester. Dette område bør være en del af e-justice-portalen og forvaltes i tæt samarbejde med alle medlemsstater. Værktøjet vil kun finde anvendelse på retlige dokumenter, som en person eller dennes retlige repræsentant har ret til at rådføre sig med og/eller få adgang til. Det bør ikke give adgang til alle retlige dokumenter vedrørende en person, navnlig dokumenter i straffesager, hvor der skal findes en balance mellem fortroligheden af efterforskningen, den mistænkte/tiltaltes ret til information og ofrets ret til information og beskyttelse, og hvor der gælder specifikke bestemmelser i EU-retten⁸⁰.

Som et første skridt kunne der offentliggøres en omfattende samling af links på e-justice-portalen for at lette adgangen til tilgængelige nationale elektroniske tjenester, der leveres af retsvæsenet og de relevante offentlige forvaltninger. Man kunne så overveje at koble værktøjet tættere sammen med de nationale systemer, således at enkeltpersoner og virksomheder kan fremsætte anmodninger og modtage dokumenter direkte fra e-justice-portalen. Dette vil sikre en ensartet brugeroplevelse på alle EU's officielle sprog, mens de nationale systemer ofte er begrænset til det eller de nationale sprog. Målet ville ikke være at erstatte eksisterende eller fremtidige nationale systemer.

"Mit e-justice-området" bør også lette adgangen til domstolene i EU's grænseoverskridende procedurer, navnlig med hensyn til europæiske småkrav⁸¹ og europæiske betalingspåkrav⁸². I den forbindelse vil det give enkeltpersoner, virksomheder og deres retlige repræsentanter et adgangspunkt på EU-plan, hvorfra de kan indgive krav elektronisk og kommunikere problemfrit med de nationale kompetente myndigheder. Dette vil kunne bidrage til at fjerne praktiske hindringer for brugervenlighed og hastighed i forbindelse med anvendelsen af de

⁷⁹ Med forbehold for et passende sikkerhedsniveau, f.eks. anvendelse af elektronisk identifikation og tilladelse.

⁸⁰ Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/13/EU af 22. maj 2012 om ret til information under straffesager (EUT L 142 af 1.6.2012, s. 1). Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2012/29/EU af 25. oktober 2012 om minimumsstandards for ofre for kriminalitet med hensyn til rettigheder, støtte og beskyttelse og om erstatning af Rådets rammeafgørelse 2001/220/RIA (EUT L 315 af 14.11.2012, s. 57).

⁸¹ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 861/2007 af 11. juli 2007 om indførelse af en europæisk småkravsprocedure (EUT L 199 af 31.7.2007, s. 1).

⁸² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 1896/2006 af 12. december 2006 om indførelse af en europæisk betalingspåkravsprocedure (EUT L 399 af 30.12.2006, s. 1).

relevante instrumenter. i øjeblikket sendes krav normalt pr. post, hvilket indebærer risiko og forsinkelser.

Foreslået tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Oprette en samling af links til nationale elektroniske tjenester, der leveres af retsvæsenet og offentlige forvaltninger, på e-justice-portalen.	Kommissionen/medlemsstaterne	2023
Oprette et adgangspunkt på EU-plan, der gør det muligt for enkeltpersoner og virksomheder at indgive europæiske småkrav og betalingspåkrav og kommunikere elektronisk med de kompetente nationale myndigheder.	Kommissionen/medlemsstaterne	2024.

3.8. Samarbejds-, koordinerings- og overvågningsværktøjer

Situationen med hensyn til digitalisering af retssystemerne afspejles allerede regelmæssigt i forskellige overvågningsrammer, såsom EU's resultattavle for retsområdet, rapporten om retsstatssituationen og det europæiske semester. Da en række IT-værktøjer vil blive videreudviklet, er det vigtigt også at sikre sammenhæng mellem de forskellige instrumenter og at fremme et tæt samarbejde med EU's medlemsstater og EU's RIA-agenturer samt yderligere koordinering mellem medlemsstaterne. Kommissionen vil derfor fortsat overvåge udviklingen inden for digitalisering af retssystemerne og fremme samarbejdet gennem nye initiativer og sikre, at der regelmæssigt gøres status.

EU's resultattavle for retsområdet

EU's resultattavle for retsområdet indeholder allerede sammenlignelige data om forskellige aspekter af digitaliseringen af de nationale retssystemer, såsom tilgængeligheden og anvendelsen af IKT. Fra 2021 har Kommissionen til hensigt at medtage yderligere data om digitalisering i medlemsstaterne. Dette bør give mulighed for en mere dybdegående overvågning af områder med fremskridt og udfordringer.

Udveksling af oplysninger om nationale digitaliseringsinitiativer

Kommissionen vil fremsætte forslag til medlemsstaterne om oprettelse af et særligt afsnit på e-justice-portalen om nationale initiativer vedrørende digitalisering af retsvæsenet. Dette vil give et samlet overblik over projekterne og dermed tilskynde til konvergens.

Ministerforum for digitalt retsvæsen og regelmæssig statusopgørelse

Den digitale omstilling er i gang og omfatter samarbejde med partnere på både nationalt plan og EU-plan. En koordineret tilgang til støtte til digitalisering og fortsat samarbejde med alle partnere er afgørende, og der er behov for en stærk politisk fremdrift.

For at fastholde fremdriften vil Kommissionen i 2021 arrangere et online-ministerforum for digitalt retsvæsen med deltagelse af EU-institutionerne og de vigtigste interessenter på højt plan. På længere sigt vil den overveje yderligere former for samarbejde og koordinering om

digitalisering af retsvæsenet, da løsningerne skal fungere i praksis for alle berørte parter. Nationale spørgsmål og EU-spørgsmål, der kræver koordinering, omfatter den igangværende udvikling, planlagte aktiviteter, finansieringsmuligheder på nationalt plan og EU-plan samt fremsyn vedrørende fremtidige teknologier. Regelmæssige udvekslinger vil fremme forståelse og udveksling af god praksis og gøre det muligt at overvåge de tiltag, der træffes, herunder dem, der foreslås i denne meddelelse.

Foreslåede tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Forbedre overvågningen af fremskridtene med digitalisering på nationalt plan gennem EU's resultattavle for retlige anliggender.	Kommissionen	2021 og frem
Samle oplysninger på e-justice-portalen om nationale initiativer vedrørende digitalisering af retsvæsenet.	Kommissionen/medlemsstaterne	1. kvartal 2021 og frem
Afholde et ministerforum om digitalt retsvæsen.	Kommissionen, medlemsstaterne, interessenter	2021
Regelmæssig status over fremskridtene med digitaliseringen af retsvæsenet.	Kommissionen, medlemsstaterne, interessenter	2021 og frem

3.9. Digitalisering af retsvæsenet — klar til fremtiden

Digital teknologi er under konstant udvikling. Der opstår konstant nye tilgange og løsninger til forvaltning, sikring og udveksling af oplysninger. Denne udvikling påvirker også digitaliseringen af retsvæsenet. Uden et klart og ajourført syn på den retning, udviklingen bevæger sig i, risikerer investeringer i digitale retssystemer at være ineffektive og ikke at give den bedste værdi for pengene. Desuden medfører fremkomsten af ny teknologi, at der er behov for en løbende vurdering af dens virkninger, navnlig med hensyn til grundlæggende rettigheder og databeskyttelse, som det fremgår af udviklingen inden for kunstig intelligens.

Alle, der arbejder med digitalisering af retsvæsenet, skal holde sig ajour med udviklingen. Alle aktører bør have adgang til regelmæssigt ajourførte oplysninger for at kunne vurdere dem ud fra et juridisk, teknisk og budgetmæssigt synspunkt, inden de træffer beslutninger om investeringer og sikkerhedsforanstaltninger. Dertil kommer, at den betydelige forskningskapacitet på både medlemsstats- og EU-plan kan bruges til at undersøge aspekter af teknologi, der er vigtige for samfundet som helhed, men som stadig er underudviklede, fordi de er af mindre kommerciel interesse.

Igangværende forsknings- og fremsynsaktiviteter, der udføres af forskellige enheder, f.eks. Kommissionens Fælles Forskningscenter, kunne være mere målrettede, og aktiviteterne kunne koordineres bedre for at sikre, at alle aspekter af digitaliseringen af retsvæsenet får den opmærksomhed, de fortjener. Der bør søges synergier med arbejdet med innovation og fremsyn inden for rammerne af EU's innovationsknudepunkt for intern sikkerhed, som i øjeblikket er ved at blive oprettet.

Som det er tilfældet med mange andre politikker, er der desuden behov for samarbejde ikke blot på europæisk plan, men også med vores partnere på internationalt plan for at gøre bedst mulig brug af digitaliseringen med henblik på et mere sikkert og effektivt retsvæsen. Kriminelle udnytter også fordelene ved digitalisering, det være sig ved at begå

onlinekriminalitet eller ved at anvende digitale værktøjer til at udføre kriminelle aktiviteter. De har været hurtige til at udnytte nye muligheder, som covid-19-krisen har skabt. Det er derfor af afgørende betydning, at retlige og retshåndhævende myndigheder på europæisk plan og inden for rammerne af det internationale samarbejde udstyres med passende værktøjer til at få adgang til relevant elektronisk bevismateriale, der er nødvendigt for effektivt at efterforske og retsforfølge sådanne forbrydelser. Pakken om elektronisk bevismateriale⁸³ vil give de nationale retshåndhævende og retlige myndigheder europæiske editions- og sikringskendelser med henblik på at indhente digitalt bevismateriale fra tjenesteudbydere til strafferetlig efterforskning, uanset hvor udbyderen er etableret eller hvor oplysningerne opbevares. Det er vigtigt, at medlovgiverne hurtigt går videre med Kommissionens forslag. Desuden skal de igangværende forhandlinger med vores internationale partnere — både med USA og inden for rammerne af forhandlingerne om en anden tillægsprotokol til Europarådets Budapestkonvention om IT-kriminalitet — afsluttes.

Foreslået tiltag	Af hvem?	Inden hvornår?
Udvikle et program for overvågning, analyse og fremsyn vedrørende digital teknologi med relevans for retlige anliggender sammen med Det Fælles Forskningscenter.	Kommissionen/medlemsstaterne	2. kvartal 2021
Oprette en mekanisme på e-justice-portalen til regelmæssig rapportering, analyse, feedback og udveksling af god praksis om IT med relevans for retlige anliggender.	Kommissionen/medlemsstaterne	2. kvartal 2021

4. KONKLUSIONER

Selv om indsatsen i EU allerede har givet resultater, viser dataene, at der er behov for et temposkift for at udnytte det fulde potentiale af moderne digitale værktøjer under fuld overholdelse af de grundlæggende rettigheder.

Covid-19-krisen har blotlagt udfordringer og risici med hensyn til retssystemernes effektive funktion under ekstraordinære omstændigheder og har understreget behovet for at styrke retssystemets modstandsdygtighed i hele EU. På den anden side har krisen også udløst et betydeligt skift i retning af indførelse af digitale teknologier i vores samfund. På grundlag af dette skift er det vigtigt at give ny fremdrift til skabelsen af en overordnet tilgang til digitalisering af retsvæsenet i EU, der udnytter alle muligheder, samtidig med at der sikres passende garantier.

⁸³ Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om europæiske editions- og sikringskendelser om elektronisk bevismateriale i straffesager COM/2018/225 final — 2018/0108 (COD). Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om harmoniserede regler for udpegelse af retlige repræsentanter med henblik på indsamling af bevismateriale i straffesager COM/2018/226 final — 2018/0107 (COD)